

GUIDELINES FOR DEVELOPING STRATEGIC PLANNING FOR ACADEMIC ADMINISTRATION IN SCHOOLS OF KHAIPHRA CHAO TAK GROUP UNDER RAYONG PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1

Sujinan BOONPRASERT

Department of Educational Administration, Graduate School, Suan Sunandha Rajabhat University, Thailand; s67561802018@ssru.ac.th

ARTICLE HISTORY

Received: 19 January 2026

Revised: 21 January 2026

Accepted: 21 January 2026

ABSTRACT

The objectives of this research were to: 1) study the level of academic administration in schools of the Khai Phra Chao Tak Group under the Rayong Primary Educational Service Area Office 1, and 2) propose guidelines for developing strategic planning for academic administration in schools of Khai Phra Chao Tak group under Rayong primary educational service area office 1. The sample group consisted of 136 school administrators and teachers from schools in the Khai Phra Chao Tak Group under the Rayong Primary Educational Service Area Office 1. The research instruments included a questionnaire and a semi-structured interview form. The statistics used for quantitative data analysis were percentage, mean, and standard deviation. Qualitative data were analyzed using content analysis based on in-depth interviews with 5 experts in educational administration, school administration, and academic administration. The research findings revealed that: 1) the overall level of strategic planning for academic administration in schools of the Khai Phra Chao Tak Group under the Rayong Primary Educational Service Area Office 1 was at a high level in all aspects; and 2) the guidelines for strategic planning for academic administration in schools of the Khai Phra Chao Tak Group under the Rayong Primary Educational Service Area Office 1 consisted of six key approaches: (1) environmental analysis through the study of both internal and external school environments; (2) academic administration strategies by systematically defining approaches to academic management; (3) school vision through clearly defining the future direction of academic development; (4) school mission through clearly specifying academic roles and responsibilities; (5) strategic goal setting by setting clear academic goals and indicators; and (6) effective teaching and learning management by developing instructional processes that are appropriate to learners.

Keywords: Strategic Planning, Academic Administration, Primary School

CITATION INFORMATION: Boonprasert, S. (2026). Guidelines For Developing Strategic Planning for Academic Administration in Schools of Khai Phra Chao Tak Group Under Rayong Primary Educational Service Area Office 1. *Procedia of Multidisciplinary Research*, 4(1), 13.

แนวทางการพัฒนาการวางแผนกลยุทธ์เพื่อการบริหารวิชาการในสถานศึกษา กลุ่มค่ายพระเจ้าตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระยอง

เขต 1

สุจินันท์ บุญประเสริฐ

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา;

s67561802018@ssru.ac.th (ผู้ประพันธ์บรรณกิจ)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการวางแผนกลยุทธ์เพื่อการบริหารวิชาการในสถานศึกษา กลุ่มค่ายพระเจ้าตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระยอง เขต 1 และ 2) เสนอแนวทางการพัฒนาการวางแผนกลยุทธ์เพื่อการบริหารวิชาการในสถานศึกษา กลุ่มค่ายพระเจ้าตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระยอง เขต 1 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและครูโรงเรียนกลุ่มค่ายพระเจ้าตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระยอง เขต 1 จำนวน 136 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามและแบบสอบถามแบบกึ่งโครงสร้างเพื่อใช้ในการสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงปริมาณ ประกอบด้วย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในส่วนวิจัยเชิงคุณภาพใช้วิธีการการวิเคราะห์เนื้อหาโดยสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา และการบริหารวิชาการ จำนวน 5 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับการวางแผนกลยุทธ์เพื่อการบริหารวิชาการในสถานศึกษา กลุ่มค่ายพระเจ้าตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระยอง เขต 1 ทุกด้านอยู่ในระดับมาก 2) แนวทางการพัฒนาการวางแผนกลยุทธ์เพื่อการบริหารวิชาการในสถานศึกษา กลุ่มค่ายพระเจ้าตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระยอง เขต 1 ประกอบด้วยแนวทางที่สำคัญ 6 แนวทาง ได้แก่ (1) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม โดยการศึกษาสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกสถานศึกษา (2) กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการ โดยกำหนดแนวทางการบริหารงานวิชาการอย่างเป็นระบบ (3) วิสัยทัศน์ของสถานศึกษา โดยกำหนดภาพอนาคตด้านวิชาการที่ชัดเจน (4) พันธกิจของสถานศึกษา โดยกำหนดบทบาทและภารกิจด้านวิชาการอย่างชัดเจน (5) การกำหนดเป้าหมายเชิงกลยุทธ์ โดยกำหนดเป้าหมายและตัวชี้วัดด้านวิชาการที่ชัดเจน และ (6) การจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ โดยพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียน

คำสำคัญ: การวางแผนกลยุทธ์, การบริหารวิชาการ, โรงเรียนประถมศึกษา

ข้อมูลอ้างอิง: สุจินันท์ บุญประเสริฐ. (2569). แนวทางการพัฒนาการวางแผนกลยุทธ์เพื่อการบริหารวิชาการในสถานศึกษา กลุ่มค่ายพระเจ้าตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระยอง เขต 1. *Procedia of Multidisciplinary Research*, 4(1), 13.

บทนำ

การจัดการศึกษาเป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ เพื่อเสริมสร้างความรู้ความสามารถ และคุณธรรมให้ประชาชนสามารถดำรงชีวิตและประกอบอาชีพได้อย่างมีคุณภาพในสังคมยุคโลกาภิวัตน์ ประเทศไทยได้กำหนดยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561–2580) เป็นกรอบทิศทางการพัฒนาประเทศ โดยมุ่งเน้นยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561) ขณะเดียวกัน แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2564) ได้เน้นย้ำการพัฒนาระบบบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ โดยใช้ข้อมูลเป็นฐานและการวางแผนเชิงกลยุทธ์ในระดับสถานศึกษา เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระบบและยั่งยืน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2564) ดังนั้น การวางแผนกลยุทธ์เพื่อการบริหารวิชาการจึงเป็นกลไกสำคัญที่ช่วยให้สถานศึกษามีทิศทางการจัดการเรียนรู้ที่ชัดเจนและสอดคล้องกับนโยบายการศึกษาของประเทศ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 มีบทบาทสำคัญในการกำกับ ดูแล และสนับสนุนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีโรงเรียนในสังกัดจำนวนมากซึ่งมีบริบทด้านสังคม เศรษฐกิจ และทรัพยากรที่แตกต่างกัน ส่งผลให้การบริหารงานวิชาการของแต่ละโรงเรียนจำเป็นต้องอาศัยการวางแผนเชิงกลยุทธ์ที่เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1, 2567) สำหรับกลุ่มโรงเรียนค่ายพระเจ้าตาก แม้จะมีเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีทักษะในศตวรรษที่ 21 แต่ยังไม่พบข้อจำกัดด้านการวางแผนกลยุทธ์ทางวิชาการที่เป็นระบบ อันเนื่องมาจากความแตกต่างของขนาดโรงเรียน ความพร้อมของทรัพยากรบุคคล และเทคโนโลยีสารสนเทศ ทำให้การดำเนินงานบางด้านยังไม่สามารถตอบสนองต่อมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานได้อย่างเต็มที่ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1, 2566) สภาพดังกล่าวสะท้อนถึงความจำเป็นในการพัฒนาแนวทางการวางแผนกลยุทธ์เพื่อการบริหารวิชาการที่มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับบริบทพื้นที่

จากปัญหาและข้อจำกัดดังกล่าว การวางแผนกลยุทธ์เพื่อการบริหารวิชาการในสถานศึกษากลุ่มค่ายพระเจ้าตากจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากเป็นกระบวนการที่ช่วยให้ผู้บริหารและครูสามารถใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ในการตัดสินใจวางแผนพัฒนาหลักสูตร พัฒนาครู และบริหารทรัพยากรการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2565) อีกทั้งยังช่วยเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียนในกลุ่มเดียวกัน และสนับสนุนการพัฒนาวัฒนธรรมทางการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการบริหารเชิงกลยุทธ์ทางการศึกษาที่มุ่งเน้นการพัฒนาอย่างเป็นระบบและยั่งยืน (Fullan & Quinn, 2016; Hallinger & Heck, 2010) ดังนั้น การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการวางแผนกลยุทธ์เพื่อการบริหารวิชาการในกลุ่มโรงเรียนค่ายพระเจ้าตากจึงมีคุณค่าเชิงวิชาการและเชิงปฏิบัติ อันจะนำไปสู่การยกระดับคุณภาพการศึกษาในระดับพื้นที่และสนับสนุนเป้าหมายการพัฒนาการศึกษาของชาติอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการวางแผนกลยุทธ์เพื่อการบริหารวิชาการในสถานศึกษา กลุ่มค่ายพระเจ้าตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1
2. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาการวางแผนกลยุทธ์เพื่อการบริหารวิชาการในสถานศึกษา กลุ่มค่าย พระเจ้าตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1

การทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยได้รวบรวมและวิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางการพัฒนาการวางแผนกลยุทธ์เพื่อการบริหารวิชาการในสถานศึกษา กลุ่มค่ายพระเจ้าตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

ระยอง เขต 1 ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการกำหนดทิศทางและกระบวนการดำเนินการวิจัยให้มีความชัดเจน เป็นระบบ และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. แนวคิด หลักการ และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การวางแผนกลยุทธ์ (Strategic Planning) เป็นกระบวนการบริหารจัดการที่มุ่งกำหนดทิศทางและเป้าหมายระยะยาวขององค์กร โดยอาศัยการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ และกลยุทธ์ เพื่อนำไปสู่การดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน (Bryson, 2018; Hitt, Ireland, & Hoskisson, 2017) ในบริบทของสถานศึกษา การวางแผนกลยุทธ์มีบทบาทสำคัญในการเชื่อมโยงนโยบายการศึกษาระดับชาติสู่การปฏิบัติในระดับโรงเรียน ช่วยให้การบริหารงานวิชาการมีทิศทางที่ชัดเจนและสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2564) ในการบริหารวิชาการ (Academic Administration) ถือเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษา เนื่องจากเกี่ยวข้องโดยตรงกับคุณภาพการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนาผู้เรียนโดยครอบคลุมการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล การนิเทศการศึกษา และการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา (บุญชม ศรีสะอาด, 2561; อุทัย บุญประเสริฐ, 2560) นักวิชาการหลายท่านเห็นตรงกันว่า การบริหารวิชาการที่มีประสิทธิภาพต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบ ใช้ข้อมูลและผลการประเมินเป็นฐานในการตัดสินใจ และมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเป็นสำคัญ (ไพฑูริย์ สินลารัตน์, 2563; สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2566) นอกจากนี้ แนวคิดการบริหารเชิงกลยุทธ์ในสถานศึกษายังเน้นบทบาทของผู้บริหารในฐานะผู้นำทางวิชาการ (Instructional Leader) ที่ต้องสามารถกำหนดทิศทาง สนับสนุน และขับเคลื่อนการพัฒนางานวิชาการอย่างต่อเนื่อง โดยอาศัยกระบวนการวางแผนเชิงกลยุทธ์เป็นเครื่องมือสำคัญในการบริหารจัดการ (Hallinger & Heck, 2010; Bush, 2018)

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ

งานวิจัยในประเทศที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนกลยุทธ์เพื่อการบริหารวิชาการส่วนใหญ่สะท้อนว่า ระดับการดำเนินงานด้านการวางแผนกลยุทธ์ในสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก และปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อประสิทธิผล ได้แก่ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมอย่างเป็นระบบ การกำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจที่ชัดเจน การมีส่วนร่วมของครูและบุคลากร และการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง (สมศักดิ์ จันทรา, 2564; ชาญชัย อาจิณสมจาร, 2564) นอกจากนี้ งานวิจัยหลายชิ้นชี้ให้เห็นว่าการใช้ข้อมูลสารสนเทศและผลการประเมินคุณภาพการศึกษาเป็นฐานในการวางแผนช่วยให้การบริหารงานวิชาการมีความแม่นยำและสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2565) สำหรับงานวิจัยต่างประเทศ พบว่าการวางแผนกลยุทธ์มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการและผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน โดยเฉพาะเมื่อผู้บริหารมีบทบาทเป็นผู้นำทางวิชาการ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครูในการกำหนดและดำเนินกลยุทธ์ (Leithwood, Harris, & Hopkins, 2020) อีกทั้ง Fullan และ Quinn (2016) ระบุว่า การวางแผนเชิงกลยุทธ์ในสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จต้องเป็นกระบวนการต่อเนื่อง ไม่ใช่เพียงการจัดทำเอกสารแต่ต้องเชื่อมโยงการวางแผน การปฏิบัติ และการประเมินผลเข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบ จากการทบทวนวรรณกรรมดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่า การวางแผนกลยุทธ์เพื่อการบริหารวิชาการในสถานศึกษาเป็นกระบวนการสำคัญที่ต้องอาศัยแนวคิดเชิงระบบ การมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง และการใช้ข้อมูลเป็นฐานในการตัดสินใจ ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการสังเคราะห์ตัวแปรและกำหนดกรอบแนวคิดของการวิจัยเรื่องแนวทางการวางแผนกลยุทธ์เพื่อการบริหารวิชาการในสถานศึกษา กลุ่มค่ายพระเจ้าตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 ต่อไป

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการวางแผนกลยุทธ์เพื่อการบริหารวิชาการในสถานศึกษา กลุ่มค่ายพระเจ้าตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 โดยมุ่งเน้นศึกษาระบบ

กระบวนการ และแนวทางการวางแผนเชิงกลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพ เพื่อยกระดับคุณภาพการบริหารงานวิชาการให้สอดคล้องกับนโยบายและมาตรฐานการศึกษาของชาติ ผู้วิจัยได้ศึกษาขอบข่ายเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกของสถานศึกษา การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ และกลยุทธ์ด้านวิชาการ การดำเนินงานตามแผนกลยุทธ์ การติดตามและประเมินผล รวมถึงการปรับปรุงแผนให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน นอกจากนี้ยังครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับองค์ประกอบการบริหารวิชาการตามกรอบของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล การพัฒนาครู การนิเทศภายใน การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ และการสร้างวัฒนธรรมทางวิชาการในองค์กร เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนากลยุทธ์การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในกลุ่มค่ายพระเจ้าตากให้มีประสิทธิภาพและยั่งยืนต่อไป

2. ขอบเขตด้านประชากร

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูโรงเรียนกลุ่มค่ายพระเจ้าตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 จำนวน 16 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 203 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูโรงเรียนกลุ่มค่ายพระเจ้าตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 จำนวน 16 โรงเรียน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 pp.607- 610) และใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 136 คน

2.3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาการวางแผนกลยุทธ์เพื่อการบริหารวิชาการในสถานศึกษา กลุ่มค่ายพระเจ้าตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 จำนวน 5 คน

3. ขอบเขตด้านตัวแปรที่ศึกษา

การวิจัยนี้มุ่งศึกษาแนวทางการพัฒนาการวางแผนกลยุทธ์เพื่อการบริหารวิชาการในสถานศึกษา กลุ่มค่ายพระเจ้าตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 ที่ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ สังเคราะห์จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดเป็น 6 ด้าน ดังนี้

- 3.1 ด้านการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม
- 3.2 ด้านกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการ
- 3.3 ด้านวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา
- 3.4 ด้านพันธกิจของสถานศึกษา
- 3.5 การกำหนดเป้าหมายเชิงกลยุทธ์
- 3.6 การจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) โดยผสมผสานการใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยนำผลการวิเคราะห์เชิงปริมาณมาใช้เป็นฐานข้อมูลในการสัมภาษณ์เชิงลึก และใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหาเพื่อพัฒนาแนวทางการวางแผนกลยุทธ์เพื่อการบริหารวิชาการในสถานศึกษา

2. ขั้นตอนการวิจัย

2.1 ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาใช้เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยและเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือวิจัย

2.2 สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับการวางแผนกลยุทธ์เพื่อการบริหารวิชาการในสถานศึกษา จำนวน 72 ข้อ ครอบคลุมทั้ง 6 ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ 1) ด้านการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม 2) ด้านกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการ 3) ด้านวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา 4) ด้านพันธกิจของสถานศึกษา 5) การกำหนดเป้าหมายเชิงกลยุทธ์ และ 6) การจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ

2.3 ทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยการนำไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน และคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.955 แสดงว่าแบบสอบถามมีความเชื่อมั่นอยู่ในระดับสูงมากและสามารถนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลได้

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาและความเชื่อมั่นเรียบร้อยแล้ว แจกให้แก่กลุ่มประชากรทั้งหมด โดยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งในรูปแบบเอกสารและแบบสอบถามออนไลน์ พร้อมตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลก่อนนำไปวิเคราะห์ทางสถิติ

4. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

5. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพเพื่อสังเคราะห์แนวทางการพัฒนาการวางแผนกลยุทธ์เพื่อการบริหารวิชาการในสถานศึกษา กลุ่มค้ายพระเจ้าตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) มีขั้นตอนดังนี้

5.1 รวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา จำนวน 5 คน

5.2 บันทึกข้อมูลด้วยการอัดเสียงและจดบันทึกภาคสนาม (Field Notes)

5.3 ถอดความคำสัมภาษณ์อย่างละเอียดครบถ้วน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพถูกนำไปสังเคราะห์ร่วมกับผลการวิจัยเชิงปริมาณเพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาการวางแผนกลยุทธ์เพื่อการบริหารวิชาการในสถานศึกษา กลุ่มค้ายพระเจ้าตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1

ผลการวิจัย

1. การศึกษาระดับการวางแผนกลยุทธ์เพื่อการบริหารวิชาการในสถานศึกษา กลุ่มค้ายพระเจ้าตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 พบว่า การวางแผนกลยุทธ์เพื่อการบริหารวิชาการอยู่ในระดับมากทุกด้าน และพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม ด้านกลยุทธ์การบริหารวิชาการ ด้านวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา ด้านพันธกิจของสถานศึกษา ด้านการกำหนดเป้าหมายเชิงกลยุทธ์ และด้านการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ จากผลการวิจัยการวางแผนกลยุทธ์เพื่อการบริหารวิชาการอยู่ในระดับมากทุกด้านอาจมีข้อจำกัดด้านทรัพยากรมนุษย์ ความพร้อมด้านเทคโนโลยี หรือทักษะดิจิทัลของบุคลากร เพื่อให้ข้อเสนอแนะแนวทางมีความเฉพาะเจาะจงและสามารถนำไปใช้ได้จริง

2. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาการวางแผนกลยุทธ์เพื่อการบริหารวิชาการในสถานศึกษา กลุ่มค้ายพระเจ้าตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 จากการวิเคราะห์เนื้อหาจากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน สรุปการวิเคราะห์เนื้อหา ได้ดังนี้

2.1 แนวทางการพัฒนาการวางแผนกลยุทธ์เพื่อการบริหารวิชาการในสถานศึกษา กลุ่มค้ายพระเจ้าตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 ด้านการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม มีแนวทางดังนี้

- 1) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมช่วยลดความเสี่ยงในการบริหาร
- 2) ครูและบุคลากรมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม

- 3) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมสะท้อนบริบทของชุมชน
- 4) มีการวิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อนของสถานศึกษา
- 5) มีการปรับปรุงข้อมูลการวิเคราะห์อย่างสม่ำเสมอ
- 6) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมใช้ข้อมูลเป็นฐาน
- 7) ผู้บริหารมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม
- 8) นำผลการวิเคราะห์ไปใช้ในการวางแผนกลยุทธ์
- 9) มีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกสถานศึกษาอย่างรอบด้าน
- 10) มีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในอย่างเป็นระบบ
- 11) มีการวิเคราะห์โอกาสและอุปสรรคในการบริหารงานวิชาการ
- 12) มีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการวางแผน

2.2 แนวทางการพัฒนาการวางแผนกลยุทธ์เพื่อการบริหารวิชาการในสถานศึกษา กลุ่มค่ายพระเจ้าตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 ด้านกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการ มีแนวทางดังนี้

- 1) มีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานกลยุทธ์อย่างเป็นระบบ
- 2) กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการมีความชัดเจนในการปฏิบัติ
- 3) สถานศึกษามีกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการที่ชัดเจน
- 4) กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน
- 5) มีการจัดสรรทรัพยากรสนับสนุนกลยุทธ์ทางวิชาการ
- 6) กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการมุ่งพัฒนาคุณภาพผู้เรียน
- 7) ผู้บริหารขับเคลื่อนกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการอย่างต่อเนื่อง
- 8) กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการสอดคล้องกับแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษา
- 9) ผู้บริหารส่งเสริมการพัฒนางานวิชาการอย่างต่อเนื่อง
- 10) ครูมีส่วนร่วมในการดำเนินกลยุทธ์ทางวิชาการของสถานศึกษา
- 11) กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการช่วยเพิ่มคุณภาพการจัดการศึกษาโดยรวม
- 12) กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการช่วยยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.3 แนวทางการพัฒนาการวางแผนกลยุทธ์เพื่อการบริหารวิชาการในสถานศึกษา กลุ่มค่าย พระเจ้าตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 ด้านวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา มีแนวทางดังนี้

- 1) วิสัยทัศน์ช่วยกำหนดทิศทางการบริหารงานวิชาการอย่างชัดเจน
- 2) วิสัยทัศน์ของสถานศึกษาสอดคล้องกับบริบทของชุมชน
- 3) วิสัยทัศน์ของสถานศึกษามีความทันสมัย
- 4) ครูมีความเข้าใจในวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา
- 5) ผู้บริหารสื่อสารวิสัยทัศน์ให้ครูและบุคลากรเข้าใจอย่างทั่วถึง
- 6) ผู้บริหารใช้วิสัยทัศน์เป็นกรอบในการตัดสินใจ
- 7) วิสัยทัศน์สะท้อนทิศทางการพัฒนาทางวิชาการของสถานศึกษา
- 8) มีการนำวิสัยทัศน์ไปใช้ในการกำหนดแผนงานและแผนปฏิบัติการ
- 9) สถานศึกษามีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนและเป็นลายลักษณ์อักษร
- 10) วิสัยทัศน์ช่วยสร้างแรงจูงใจให้แก่ครูและบุคลากร
- 11) มีการทบทวนและปรับปรุงวิสัยทัศน์อย่างสม่ำเสมอ
- 12) วิสัยทัศน์ของสถานศึกษามุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

2.4 แนวทางการพัฒนาการวางแผนกลยุทธ์เพื่อการบริหารวิชาการในสถานศึกษา กลุ่มค่ายพระเจ้าตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระยอยง เขต 1 ด้านพันธกิจของสถานศึกษา มีแนวทางดังนี้

- 1) มีการทบทวนและปรับปรุงพันธกิจให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง
- 2) บุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดและปรับปรุงพันธกิจของสถานศึกษา
- 3) ครุณาพันธกิจไปใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานด้านวิชาการ
- 4) พันธกิจช่วยกำหนดกรอบการดำเนินงานด้านวิชาการของสถานศึกษา
- 5) ผู้บริหารสื่อสารพันธกิจให้ครูและบุคลากรเข้าใจอย่างทั่วถึง
- 6) พันธกิจสะท้อนบทบาทและหน้าที่หลักของสถานศึกษาอย่างชัดเจน
- 7) พันธกิจของสถานศึกษาสอดคล้องกับนโยบายทางการศึกษา
- 8) มีการนำพันธกิจไปเชื่อมโยงกับแผนกลยุทธ์และแผนปฏิบัติการ
- 9) พันธกิจช่วยเสริมสร้างความเป็นเอกภาพในการทำงานของสถานศึกษา
- 10) สถานศึกษามีการกำหนดพันธกิจที่ชัดเจน
- 11) พันธกิจสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา
- 12) พันธกิจของสถานศึกษามุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.5 แนวทางการพัฒนาการวางแผนกลยุทธ์เพื่อการบริหารวิชาการในสถานศึกษา กลุ่มค่ายพระเจ้าตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระยอยง เขต 1 ด้านการกำหนดเป้าหมายเชิงกลยุทธ์ มีแนวทางดังนี้

- 1) มีการติดตามความก้าวหน้าของเป้าหมาย
- 2) ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายเชิงกลยุทธ์
- 3) มีการสื่อสารเป้าหมายให้ครูและบุคลากรเข้าใจ
- 4) เป้าหมายเชิงกลยุทธ์สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน
- 5) เป้าหมายเชิงกลยุทธ์มีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ
- 6) เป้าหมายเชิงกลยุทธ์สามารถวัดผลได้
- 7) เป้าหมายเชิงกลยุทธ์ช่วยกำหนดทิศทางการดำเนินงานของสถานศึกษา
- 8) สถานศึกษามีการกำหนดเป้าหมายเชิงกลยุทธ์ที่ชัดเจน
- 9) เป้าหมายเชิงกลยุทธ์มุ่งพัฒนาการบริหารงานวิชาการ
- 10) เป้าหมายเชิงกลยุทธ์สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และพันธกิจของสถานศึกษา
- 11) ผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการกำหนดเป้าหมายของสถานศึกษา
- 12) การกำหนดเป้าหมายเชิงกลยุทธ์ช่วยยกระดับคุณภาพการศึกษา

2.6 แนวทางการพัฒนาการวางแผนกลยุทธ์เพื่อการบริหารวิชาการในสถานศึกษา กลุ่มค่ายพระเจ้าตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระยอยง เขต 1 ด้านการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ มีแนวทางดังนี้

- 1) ครูปรับปรุงการสอนจากผลการประเมิน
- 2) มีการนิเทศติดตามการจัดการเรียนการสอน
- 3) ครูใช้วิธีการสอนที่หลากหลายและการบูรณาการเทคโนโลยี
- 4) ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนและบริบทของผู้เรียน
- 5) การจัดการเรียนการสอนช่วยยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
- 6) ครูจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรอย่างมีคุณภาพ
- 7) ครูวัดและประเมินผลการเรียนรู้เหมาะสม
- 8) มีการใช้สื่อและนวัตกรรมในการเรียนการสอน
- 9) การจัดการเรียนการสอนมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

- 10) การเรียนการสอนส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน
- 11) ผู้บริหารสนับสนุนการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน
- 12) การจัดการเรียนการสอนช่วยพัฒนาทักษะผู้เรียนอย่างเป็นระบบ

อภิปรายผล

ผู้วิจัยมีประเด็นการอภิปรายผล แนวทางการพัฒนาการวางแผนกลยุทธ์เพื่อการบริหารวิชาการในสถานศึกษา กลุ่มค่ายพระเจ้าตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ดังนี้

แนวทางการพัฒนาการวางแผนกลยุทธ์เพื่อการบริหารวิชาการในสถานศึกษา กลุ่มค่ายพระเจ้าตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ด้านการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม ผลการวิจัยพบว่า สถานศึกษาให้ความสำคัญกับการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกอย่างเป็นระบบ เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการกำหนดทิศทางและกลยุทธ์การบริหารวิชาการ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการวางแผนเชิงกลยุทธ์ที่เน้นการวิเคราะห์บริบทองค์กรเป็นฐาน (Bryson, 2018) การใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ เช่น ศักยภาพของครู ลักษณะผู้เรียน ทรัพยากร และบริบทชุมชน ช่วยให้สถานศึกษาสามารถกำหนดกลยุทธ์ที่เหมาะสมและลดความเสี่ยงในการดำเนินงาน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ อาภาศิริ โกฏสิงห์ และคณะ (2561) ที่ชี้ว่า การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมเป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จของการวางแผนกลยุทธ์ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

แนวทางการพัฒนาการวางแผนกลยุทธ์เพื่อการบริหารวิชาการในสถานศึกษา กลุ่มค่ายพระเจ้าตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ด้านกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการ ผลการวิจัยสะท้อนว่า กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษามุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอน การพัฒนาหลักสูตร และการยกระดับผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนอย่างเป็นระบบ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ชาญชัย อาจินสมมาตร (2564) ที่ระบุว่า กลยุทธ์ทางวิชาการต้องเชื่อมโยงเป้าหมายระยะยาวกับการปฏิบัติจริงในระดับห้องเรียน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนิกันต์ ม่วงเสน และคณะ (2566) ที่พบว่า การกำหนดกลยุทธ์ การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ และการประเมินกลยุทธ์ เป็นองค์ประกอบสำคัญที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ

แนวทางการพัฒนาการวางแผนกลยุทธ์เพื่อการบริหารวิชาการในสถานศึกษา กลุ่มค่ายพระเจ้าตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ด้านวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า สถานศึกษามีการกำหนดวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่และสามารถสื่อสารให้ครูและบุคลากรเข้าใจตรงกัน วิสัยทัศน์ทำหน้าที่เป็นกรอบแนวคิดในการกำหนดกลยุทธ์และเป้าหมายทางวิชาการ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ วิโรจน์ สารัตนะ (2560) และ Hitt et al. (2017) ที่เห็นว่า วิสัยทัศน์เป็นหัวใจของการวางแผนเชิงกลยุทธ์ และเป็นพลังขับเคลื่อนการพัฒนาองค์กรให้บรรลุเป้าหมายระยะยาว

แนวทางการพัฒนาการวางแผนกลยุทธ์เพื่อการบริหารวิชาการในสถานศึกษา กลุ่มค่ายพระเจ้าตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ด้านพันธกิจของสถานศึกษา ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า พันธกิจของสถานศึกษาถูกกำหนดให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และนโยบายทางการศึกษา โดยมุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน และการยกระดับคุณภาพงานวิชาการ พันธกิจทำหน้าที่เป็นกลไกเชื่อมโยงวิสัยทัศน์กับการปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สมยศ นาวิการ (2560) และ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2563) ที่ระบุว่า พันธกิจที่ชัดเจนช่วยในการบริหารจัดการที่มีทิศทางและเกิดความต่อเนื่อง

แนวทางการพัฒนาการวางแผนกลยุทธ์เพื่อการบริหารวิชาการในสถานศึกษา กลุ่มค่ายพระเจ้าตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ด้านการกำหนดเป้าหมายเชิงกลยุทธ์ ผลการวิจัยพบว่า การกำหนดเป้าหมายเชิงกลยุทธ์ของสถานศึกษามีความชัดเจน สามารถวัดผลได้และสอดคล้องกับวิสัยทัศน์และ พันธกิจ โดยมีการติดตามความก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการบริหารเชิงผลลัพธ์ (Outcome-Based Management)

และแนวคิดของ ชีระ ฤกษ์เจริญ (2562) ที่ระบุว่า เป้าหมายเชิงกลยุทธ์เป็นเครื่องมือสำคัญ ในการกำหนดทิศทางการบริหารงานวิชาการ และช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

แนวทางการพัฒนาการวางแผนกลยุทธ์เพื่อการบริหารวิชาการในสถานศึกษา กลุ่มค่ายพระเจ้าตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระยอยง เขต 1 ด้านการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ ผลการวิจัยสะท้อนว่าการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพเป็นผลลัพธ์สำคัญของการวางแผนกลยุทธ์ทางวิชาการ โดยสถานศึกษา ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การใช้สื่อ นวัตกรรม และการวัดประเมินผล เพื่อพัฒนา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ปรียาพร วงศ์นุตรโรจน์ (2562) และ ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2563) ที่เห็นว่า การบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิภาพต้องเชื่อมโยงการวางแผนเชิงกลยุทธ์กับการจัดการเรียนรู้ในระดับห้องเรียนอย่างเป็นรูปธรรม และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Fullan, Quinn, Drummy และ Gardner (2020) มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์บทเรียนเชิงนโยบายและเชิงปฏิบัติของการบริหารและการจัดการการศึกษาในช่วงและหลังวิกฤตโควิด-19 โดยมุ่งเน้นบทบาทของผู้นำสถานศึกษาในการสร้างความยืดหยุ่นขององค์กร (organizational resilience) และการปรับตัวเชิงระบบในบริบทการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่า การบริหารทรัพยากรมนุษย์ในยุคหลังโควิด-19 จำเป็นต้องเปลี่ยนจากการบริหารเชิงโครงสร้างแบบเดิมไปสู่การบริหารที่ขับเคลื่อนด้วยดิจิทัล ความร่วมมือ และการเรียนรู้ตลอดชีวิตของบุคลากร โดยเน้นการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อสนับสนุนการพัฒนาสมรรถนะครู การสื่อสารภายในองค์กร และการตัดสินใจบนฐานข้อมูล งานวิจัยดังกล่าวสะท้อนให้เห็นอย่างชัดเจนว่า บริบทการศึกษาหลังวิกฤตโควิด-19 เป็นแรงผลักดันที่ทำให้การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาต้องปรับเปลี่ยนเชิงกลยุทธ์ เพื่อรองรับความไม่แน่นอนและยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืน ซึ่งสามารถนำมาใช้เป็นกรอบในการอภิปรายผลและพัฒนาข้อเสนอแนะของงานวิจัยด้านการบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัลได้อย่างเหมาะสม

องค์ความรู้ใหม่

จากการวิเคราะห์เนื้อหา สรุปเป็นองค์ความรู้ใหม่ของแนวทางการวางแผนกลยุทธ์เพื่อการบริหารวิชาการในสถานศึกษา กลุ่มค่ายพระเจ้าตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระยอยง เขต 1 แสดงได้ดังภาพต่อไปนี้

จากการวิเคราะห์เนื้อหาผลการวิจัย สามารถสังเคราะห์องค์ความรู้ใหม่ได้ว่า การวางแผนกลยุทธ์เพื่อการบริหารวิชาการที่มีประสิทธิภาพในบริบทสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรเป็นกระบวนการบริหารเชิงระบบที่เชื่อมโยง บริบท-ทิศทาง-การปฏิบัติ-ผลลัพธ์ผู้เรียน โดยมีองค์ประกอบสำคัญ 6 ด้าน ดังนี้

1. องค์ความรู้ใหม่ด้านการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมในบริบทสถานศึกษากลุ่มค่ายพระเจ้าตาก มิได้เป็นเพียงการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงโครงสร้าง แต่เป็นการวิเคราะห์เชิงบริบทแบบมีส่วนร่วม โดยใช้ข้อมูลเป็นฐาน (Data-informed Analysis) ครอบคลุมสภาพแวดล้อมภายใน ภายนอก และบริบทชุมชน เพื่อใช้เป็นกลไกสำคัญในการลดความเสี่ยง เพิ่มความแม่นยำในการตัดสินใจ และสร้างความสอดคล้องระหว่างแผนกลยุทธ์กับสภาพจริงของโรงเรียนสาระสำคัญขององค์ความรู้ใหม่ คือ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพต้องเป็นกระบวนการเรียนรู้ร่วมของผู้บริหารและครู และนำไปใช้จริงในการกำหนดทิศทางเชิงกลยุทธ์
2. องค์ความรู้ใหม่ด้านกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการ กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิภาพ ต้องเป็นกลยุทธ์เชิงปฏิบัติ (Actionable Strategy) ที่เชื่อมโยงจากระดับนโยบายสู่ระดับห้องเรียนอย่างเป็นระบบ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนเป็นศูนย์กลาง และมีระบบติดตามประเมินผลที่ต่อเนื่อง สาระสำคัญขององค์ความรู้ใหม่ คือ กลยุทธ์ทางวิชาการจะเกิดผลเมื่อสามารถถ่ายทอดจากแผนสู่การปฏิบัติจริง และมีผู้บริหารทำหน้าที่เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง
3. องค์ความรู้ใหม่ด้านวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา วิสัยทัศน์ของสถานศึกษาในบริบทนี้ทำหน้าที่เป็น เชื่อมทิศเชิงวิชาการที่เชื่อมโยงบริบทชุมชน การเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา และการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยวิสัยทัศน์ต้องมีความชัดเจน ทันสมัย และถูกนำไปใช้เป็นกรอบในการตัดสินใจและกำหนดแผนงานอย่างแท้จริง สาระสำคัญขององค์ความรู้ใหม่ คือ วิสัยทัศน์ที่มีพลังต้องถูกสื่อสาร นำไปใช้ และทบทวนอย่างต่อเนื่อง มิใช่เป็นเพียงข้อความ เชิงนโยบาย
4. องค์ความรู้ใหม่ด้านพันธกิจของสถานศึกษา พันธกิจของสถานศึกษากลุ่มค่ายพระเจ้าตากสะท้อนบทบาทของสถานศึกษาในฐานะองค์กรการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน โดยพันธกิจทำหน้าที่เชื่อมโยงวิสัยทัศน์กับการปฏิบัติงานทางวิชาการ และสร้างความเป็นเอกภาพในการทำงานของผู้บริหาร ครู และบุคลากร สาระสำคัญขององค์ความรู้ใหม่ คือ พันธกิจที่มีประสิทธิภาพต้องถูกแปลงเป็นกรอบการทำงานจริง และเป็นฐานของการวางแผนและตัดสินใจทางวิชาการ
5. องค์ความรู้ใหม่ด้านการกำหนดเป้าหมายเชิงกลยุทธ์ การกำหนดเป้าหมายเชิงกลยุทธ์ในบริบทนี้เป็น เป้าหมายเชิงผลลัพธ์ (Outcome-oriented Goals) ที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และพันธกิจ สามารถวัดผลได้ และมีระบบติดตามความก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง โดยผู้บริหารและครูมีส่วนร่วมในการกำหนดและขับเคลื่อนเป้าหมายร่วมกันสาระสำคัญขององค์ความรู้ใหม่ คือ เป้าหมายเชิงกลยุทธ์ที่มีพลังต้องชัดเจน วัดผลได้ และเป็นเครื่องมือয়ระดับคุณภาพการบริหารงานวิชาการและคุณภาพผู้เรียน
6. องค์ความรู้ใหม่ด้านการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ การจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพเป็นผลลัพธ์เชิงประจักษ์ของการวางแผนกลยุทธ์ทางวิชาการ โดยเน้นการจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย สื่อและนวัตกรรมที่เหมาะสม ควบคู่กับการวัดและประเมินผลเพื่อพัฒนา และการนิเทศติดตามอย่างเป็นระบบ สาระสำคัญขององค์ความรู้ใหม่ คือ คุณภาพการจัดการเรียนการสอนเกิดจากการบูรณาการแผนกลยุทธ์กับการปฏิบัติในห้องเรียนอย่างต่อเนื่อง

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่า แนวทางการวางแผนกลยุทธ์เพื่อการบริหารวิชาการที่มีประสิทธิภาพในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ต้องเป็น กระบวนการบริหารเชิงบูรณาการ 6 ด้าน ที่เชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่การวิเคราะห์บริบท การกำหนดทิศทาง (วิสัยทัศน์-พันธกิจ-เป้าหมาย) ไปจนถึงการนำกลยุทธ์สู่การจัดการเรียนการสอนจริง โดยมีผู้บริหารเป็นผู้นำการขับเคลื่อน และครูเป็นกลไกสำคัญในการสร้างผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียน องค์ความรู้ดังกล่าวสามารถนำไปใช้เป็นกรอบแนวคิดหรือโมเดลในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในบริบทที่ใกล้เคียงกันได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

1.1 จากผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาการวางแผนกลยุทธ์เพื่อการบริหารวิชาการที่มีประสิทธิภาพควรเชื่อมโยงการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายเชิงกลยุทธ์ และการจัดการเรียนการสอนเข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบ ดังนั้น ในเชิงวิชาการควรนำองค์ความรู้ที่ได้ไปพัฒนาเป็นกรอบแนวคิดหรือโมเดลเชิงบูรณาการ เพื่อใช้เป็นฐานในการศึกษาและพัฒนาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในบริบทที่หลากหลาย

1.2 ควรส่งเสริมการใช้ข้อมูลและผลการประเมินเป็นฐานในการบริหารงานวิชาการ ควรเน้นการใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ และผลการประเมินจากการจัดการเรียนการสอน การนิเทศติดตาม และผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน มาใช้ในการวิเคราะห์วางแผน และปรับปรุงกลยุทธ์ทางวิชาการอย่างต่อเนื่อง เพื่อยกระดับคุณภาพการบริหารงานวิชาการให้มีความเป็นระบบ สอดคล้องกับหลักการบริหารเชิงกลยุทธ์และแนวคิดการบริหารโดยใช้ข้อมูลเป็นฐาน (Data-informed Management)

2. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

2.1 หน่วยงานต้นสังกัดควรสนับสนุนระบบการวางแผนกลยุทธ์ทางวิชาการอย่างเป็นรูปธรรม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้สถานศึกษาในสังกัดมีแนวทางและเครื่องมือในการวางแผนกลยุทธ์เพื่อการบริหารวิชาการอย่างเป็นระบบ เช่น แนวทางปฏิบัติที่ชัดเจน ระบบติดตามประเมินผล และการพัฒนาศักยภาพผู้บริหารและครูด้านการวางแผนเชิงกลยุทธ์ เพื่อให้การขับเคลื่อนนโยบายด้านวิชาการเกิดผลในทางปฏิบัติอย่างแท้จริง

2.2 ควรกำหนดนโยบายส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เชื่อมโยงกับแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษา หน่วยงานต้นสังกัดควรกำหนดนโยบายที่สนับสนุนให้การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาเชื่อมโยงกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายเชิงกลยุทธ์ของสถานศึกษาอย่างชัดเจน พร้อมทั้งสนับสนุนทรัพยากร สื่อ นวัตกรรมและการนิเทศติดตาม เพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนการสอนและผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียนในระยะยาว

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.1. ควรศึกษาการนำแนวทางการวางแผนกลยุทธ์ไปใช้จริงและประเมินผลลัพธ์เชิงประจักษ์ การวิจัยครั้งต่อไปควรมุ่งศึกษาการนำแนวทางหรือโมเดลการวางแผนกลยุทธ์เพื่อการบริหารวิชาการที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ไปใช้ในสถานศึกษาจริง และประเมินผลลัพธ์ทั้งด้านกระบวนการบริหารงานวิชาการและผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อยืนยันประสิทธิผลและความเหมาะสมของแนวทางดังกล่าว

3.2 ควรขยายขอบเขตการวิจัยไปยังบริบทและระดับการศึกษาที่หลากหลาย ควรมีการศึกษาวิจัยในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในพื้นที่อื่น หรือในระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน เช่น ระดับมัธยมศึกษา หรือบริบทโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดใหญ่ เพื่อเปรียบเทียบและสังเคราะห์องค์ความรู้เพิ่มเติม อันจะช่วยขยายขอบเขตการประยุกต์ใช้แนวทางการวางแผนกลยุทธ์เพื่อการบริหารวิชาการให้ครอบคลุมและมีความเหมาะสมกับบริบทที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- ชาญชัย อาจินสมาจาร. (2564). *กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชนิกานต์ ม่วงเสน, และคณะ. (2566). กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารศึกษาศาสตร์*, 24(1), 85–101.
- ธีระ รุญเจริญ. (2562). *การบริหารเชิงกลยุทธ์สำหรับสถานศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2561). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.

- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2562). *การบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- ไพฑูรย์ สินลารัตน์. (2563). *การบริหารวิชาการและการพัฒนาคุณภาพการศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิโรจน์ สารรัตนะ. (2560). *การบริหารสถานศึกษา: แนวคิดและทฤษฎี*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมยศ นาวิการ. (2560). *การบริหารเชิงกลยุทธ์*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมศักดิ์ จันทรา. (2564). การวางแผนกลยุทธ์เพื่อการบริหารวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารการบริหารการศึกษา*, 15(2), 35–50.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2565). *แนวทางการพัฒนาสถานศึกษาในยุคดิจิทัล*. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2565). *แนวทางการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่. (2566). รายงานผลการดำเนินงานด้านการบริหารจัดการการศึกษา. ระเบียบ: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่. เขต 1.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่. (2567). ข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษา. ระเบียบ: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่. เขต 1.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2563). *แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาไทย*. กรุงเทพมหานคร: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2564). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2564)*. กรุงเทพมหานคร: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). *ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561–2580)*. กรุงเทพมหานคร: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2566). *แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: สมศ.
- อาภาศิริ โกวิทสิงห์, และคณะ. (2561). การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมกับความสำเร็จของการวางแผนกลยุทธ์ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารการบริหารการศึกษา*, 12(2), 45–60.
- อุทัย บุญประเสริฐ. (2560). *การบริหารสถานศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- Bryson, J. M. (2018). *Strategic planning for public and nonprofit organizations* (5th ed.). Hoboken, NJ: John Wiley & Sons.
- Bush, T. (2018). *Leadership and management development in education*. London: Sage Publications.
- Fullan, M., & Quinn, J. (2016). *Coherence: The right drivers in action for schools, districts, and systems*. Thousand Oaks, CA: Corwin.
- Hallinger, P., & Heck, R. H. (2010). Leadership for learning: Does collaborative leadership make a difference in school improvement? *Educational Management Administration & Leadership*, 38(6), 654–678.
- Hitt, M. A., Ireland, R. D., & Hoskisson, R. E. (2017). *Strategic management: Competitiveness and globalization* (12th ed.). Boston, MA: Cengage Learning.
- Leithwood, K., Harris, A., & Hopkins, D. (2020). Seven strong claims about successful school leadership revisited. *School Leadership & Management*, 40(1), 5–22.

Data Availability Statement: The raw data supporting the conclusions of this article will be made available by the authors, without undue reservation.

Conflicts of Interest: The authors declare that the research was conducted in the absence of any commercial or financial relationships that could be construed as a potential conflict of interest.

Publisher's Note: All claims expressed in this article are solely those of the authors and do not necessarily represent those of their affiliated organizations, or those of the publisher, the editors and the reviewers. Any product that may be evaluated in this article, or claim that may be made by its manufacturer, is not guaranteed or endorsed by the publisher.

Copyright: © 2026 by the authors. This is a fully open-access article distributed under the terms of the Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International (CC BY-NC-ND 4.0).